

Tổ chức
Lao động
Quốc tế

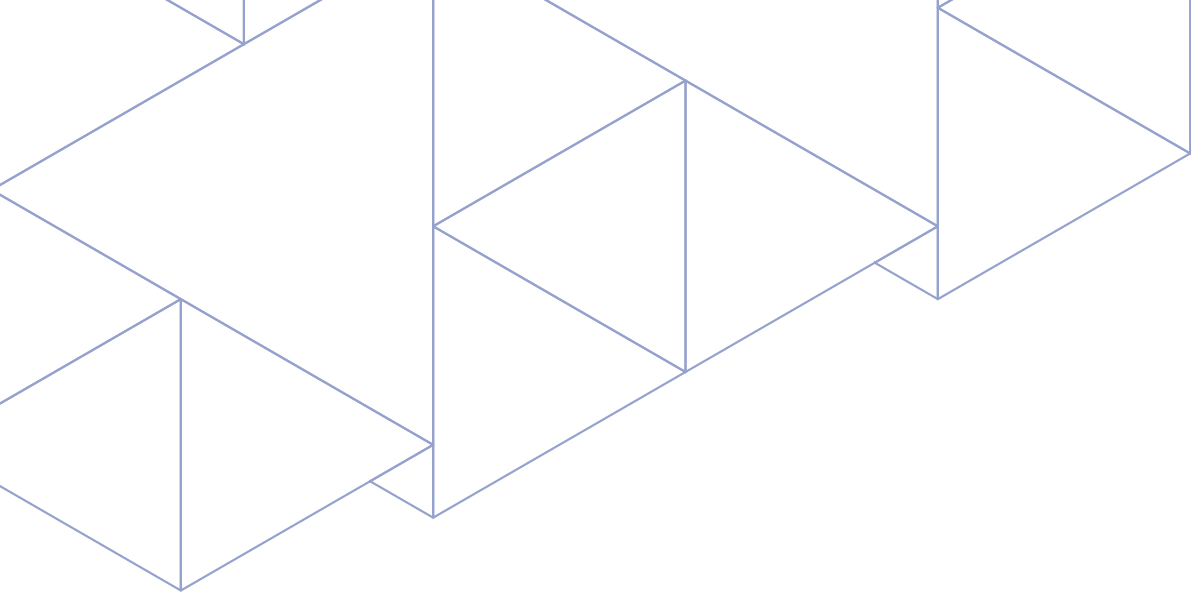
THE WORLD BANK

► Rút bảo hiểm xã hội một lần ở Việt Nam Xu hướng, thách thức và khuyến nghị

Báo cáo tóm tắt kỹ thuật

Tổ chức Lao động quốc tế (ILO) và Ngân hàng Thế giới (WB)

► Rút bảo hiểm xã hội một lần ở Việt Nam Xu hướng, thách thức và khuyến nghị

Báo cáo tóm tắt kỹ thuật

Tổ chức Lao động quốc tế (ILO) và Ngân hàng Thế giới (WB)

Tháng 8/2023

Lời cảm ơn

Báo cáo tóm tắt kỹ thuật này là báo cáo chung của Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) tại Việt Nam và Ngân hàng Thế giới tại Việt Nam.

Báo cáo tóm tắt kỹ thuật do ông André Gama, Giám đốc Chương trình An sinh Xã hội và ông Nguyễn Hải Đạt, Điều phối Quốc gia Chương trình An sinh Xã hội của ILO tại Việt Nam xây dựng. Báo cáo có sự đóng góp của các chuyên gia Ngân hàng thế giới: bà Nguyễn Thị Nga - Chuyên gia An sinh xã hội, bà Himanshi Jain - Chuyên gia An sinh xã hội cấp cao và ông Robert Palacios - Kinh tế gia trưởng.

Các tác giả muốn cảm ơn ông Nuno Cunha, Chuyên gia An sinh xã hội cao cấp của ILO khu vực Châu Á - Thái Bình Dương đã đóng góp nhận xét kỹ thuật và hướng dẫn chung để xây dựng và hoàn thiện Báo cáo tóm tắt kỹ thuật này.

Báo cáo được xây dựng dựa trên những nghiên cứu của dự án Đẩy nhanh việc thực hiện an sinh xã hội phổ cập để không ai bị bỏ lại phía sau do chương trình Hợp tác phát triển Irish Aid tài trợ và dự án Thúc đẩy và xây dựng An sinh xã hội ở Châu Á (giai đoạn 4) do Chính phủ Nhật Bản tài trợ.

► Mục lục

Lời cảm ơn	ii
1. Giới thiệu	1
2. Khung pháp lý	5
3. Nhận định vấn đề	7
4. Phân tích số liệu	11
5. Kết luận	19
Tài liệu tham khảo	24

1. Giới thiệu

Mục tiêu chính của bất kỳ hệ thống hưu trí nào là đảm bảo an ninh thu nhập tuổi già. Đây là lý do tại sao chỉ có lương hưu hàng tháng (nghĩa là, các khoản chi trả định kỳ, có thể bao gồm cả trợ giúp hưu trí xã hội có thẩm tra lương hưu) được các tiêu chuẩn về lao động quốc tế như Công ước số 102 của ILO năm 1952 về An sinh xã hội - tiêu chuẩn tối thiểu, hoặc Công ước số 128 về Trợ cấp mất sức lao động, tuổi già và tiền tuất năm 1967 coi là các chế độ có khả năng bảo vệ an ninh thu nhập cho người cao tuổi trong trường hợp họ sống lâu và tiêu hết các khoản tiết kiệm hoặc tài sản của họ. Tuy nhiên, một số chương trình lương hưu trên cơ sở quan hệ đóng hưởng cũng tiến hành trả một phần chế độ ở dạng bảo hiểm xã hội (BHXH) một lần. Trong những trường hợp đó, phần chế độ thanh toán định kỳ phải ở mức thoả đáng.¹

Chi trả một lần là một hình thức khác cho phép người tham gia nhận được toàn bộ chế độ. Đây là đặc điểm chỉ có ở một số nước trên thế giới, và chủ yếu chỉ cho nhận khi người lao động đến tuổi về hưu hoặc rất cận với độ tuổi nghỉ hưu. Chi trả một lần thường xuất hiện ở các hệ thống áp dụng hình thức tài khoản cá nhân (mức đóng xác định) như Malaysia hay Singapore chứ không ở các hệ thống có tính chia sẻ và tương trợ xã hội (mức hưởng xác định) như ở Việt Nam, Nhật Bản và hầu hết các nước Tây Âu.

Mặc dù nhận được một khoản tiền chi trả lớn một lần có vẻ như là điều hấp dẫn với nhiều người lao động, nhưng có nhiều bất lợi khi nhận tiền hưu trí dưới dạng chi trả một lần, thay vì chia nhỏ các khoản chi trả đó thành các khoản thường xuyên (thường là hàng tháng).

Trước tiên, chi trả một lần là số tiền cố định, được trả một lần duy nhất và do đó, một cá nhân không thể biết phải chi bao nhiêu tiền hàng tháng để đảm bảo họ có đủ cho cả tuổi già. Không ai biết họ sẽ sống được bao lâu sau khi nghỉ hưu, có thể là 5 năm hoặc có thể là 30 năm, nghĩa là sẽ có rất nhiều phương án chi tiêu khác nhau. Có rút BHXH một lần hay không là một quyết định mà người về hưu sẽ phải xem xét vì nó sẽ ảnh hưởng đến cuộc sống sau này của họ. Khi rút bảo hiểm một lần, người lao động sẽ không được hưởng chế độ lương hưu đến cuối đời và phải tự lo việc đầu tư của mình cũng như đảm bảo các khoản tài sản và tiết kiệm (bao gồm số tiền nhận được dưới dạng chi trả bảo hiểm một lần) đủ cho họ sống đến cuối đời.

Thứ hai, ngay cả đối với những người nghỉ hưu có thể lên kế hoạch phù hợp để tránh rủi ro sống lâu hơn số tiền nhận từ chi trả bảo hiểm một lần, thì vẫn có nguy cơ tiềm ẩn về việc sử dụng sai số tiền dành cho bảo đảm thu nhập tuổi già. Ở một số quốc gia, nhiều người sử dụng số tiền này để bắt đầu tự kinh doanh, mua nhà mới, cho con đi du học hoặc đi du lịch nước ngoài. Phần lớn những người nhận khoản chi trả bảo hiểm một lần thì cuối cùng sẽ tiêu toàn bộ số tiền chỉ trong một khoảng thời gian ngắn sau khi nghỉ hưu, do đó họ sẽ tiêu hết tài sản và tiền tiết kiệm trong khi họ vẫn đang sống.

¹ Trong những tình huống như vậy, điều quan trọng là phải đảm bảo rằng phần trợ cấp hàng năm của chế độ trợ cấp là đủ – *Báo cáo An sinh Xã hội Thế giới 2014/15: Xây dựng phục hồi kinh tế, phát triển toàn diện và công bằng xã hội* – Văn phòng Lao động Quốc tế – Geneva: ILO, 2014, trang 76.

Việc người lao động rút BHXH một lần sớm có thể ảnh hưởng đáng kể đến an ninh thu nhập tuổi già của họ

Việc này có thể trở nên đặc biệt nghiêm trọng hơn trong những năm cuối đời của người lao động, khi mà họ cần có nhiều sự hỗ trợ hơn do chi phí y tế lúc ấy sẽ tăng.

Một nhược điểm tiềm ẩn khác của hình thức nhận bảo hiểm hưu trí một lần thay vì lương hưu hàng tháng, người về hưu có khả năng bị thiệt hại về tổng giá trị lợi ích.

Trong hầu hết các trường hợp, giá trị của khoản rút BHXH một lần luôn thấp hơn tổng giá trị hiện tại ròng của các khoản lương hưu nhận được hàng tháng.

Chẳng hạn, một nghiên cứu gần đây ở Mỹ ước tính mọi người mất trung bình 15% đến 20% những gì họ sẽ nhận được trong khoảng thời gian 20 hoặc 30 năm, khi nhận chi trả bảo hiểm một lần². Bằng chứng ở Malaysia vào đầu những năm 2000 cũng cho thấy rằng một bộ phận lớn người lao động nhận được các khoản chi trả bảo hiểm một lần để nghỉ hưu sớm đã sử dụng hết toàn bộ số tiền họ rút trong khoảng thời gian 3 năm³.

Hơn nữa, mục đích của lương hưu là đảm bảo an ninh thu nhập có nghĩa là cho phép người lao động đã nghỉ hưu có thể chi trả các khoản chi tiêu ở tuổi già, phần lớn là thường xuyên (nếu không phải là hàng tháng), chẳng hạn như tiền thuê nhà, tiện ích, thực phẩm..., do đó việc trả định kỳ (thanh toán hàng tháng) phù hợp hơn để đạt được mục đích này.

Cuối cùng, điều quan trọng là những rủi ro và bất lợi khi cho phép người lao động rút BHXH một lần như đã nói ở trên dựa trên giả thuyết là các khoản này chỉ trả cho người lao động khi họ gần tới hoặc ở tuổi nghỉ hưu. Ở Việt Nam, thực tế là người lao động có thể rút BHXH một lần vào bất kỳ thời điểm nào trong khi đi làm, và do vậy tăng nguy cơ người lao động chưa tính đến các nhu cầu dài hạn, vì hầu hết mọi người chỉ bắt đầu nghĩ và lập kế hoạch nghỉ hưu khi họ gần đến tuổi nghỉ hưu. Do đó, hệ thống của Việt Nam đã làm gia tăng và trầm trọng thêm những rủi ro này. Cần nhanh chóng xem xét lại đặc điểm hệ thống để đảm bảo thu nhập cho người lao động khi về già.

2 Trump Treasury Backtracks On Lump-Sum Pension Rules Meant To Protect Retirees, <https://www.forbes.com/sites/ashleaeabeling/2019/03/07/trump-treasury-backtracks-on-lump-sum-pension-rules-meant-to-protect-retirees/?sh=46fffd6268ed>

3 Old In Age Support for Private Sector Employees Malaysia: Can the Employees Provident Fund Do Better? (2002) <https://hermes-ir.lib.hit-u.ac.jp/hermes/ir/re/7688/HJeco0430201190.pdf>

Những điểm bất lợi của hệ thống chuyển thành rủi ro an ninh thu nhập đối với người lao động khi về già ở cấp độ cá nhân.

■ ■ Số lượng lớn các khoản tiền rút bảo hiểm một lần có thể gây ảnh hưởng đáng kể tới hiệu quả và tính bền vững của toàn bộ hệ thống hưu trí đóng góp.

Với Nghị quyết 28-NQ/TW của Đảng, Việt Nam đã đưa ra các mục tiêu lớn về tỷ lệ bao phủ BHXH. Để đạt được những mục tiêu này (đặt ra cho năm 2030), tỷ lệ tham gia BHXH phải tăng mạnh trong những năm tới. Muốn như vậy cần kết hợp tăng tỷ lệ tham gia BHXH (thu hút nhiều người lao động tham gia BHXH) và giảm tỷ lệ rời khỏi hệ thống (đảm bảo rằng người lao động ở lại hệ thống đủ lâu để được hưởng lương hưu và có an ninh thu nhập khi về già).

Tỷ lệ rời khỏi hệ thống BHXH ở Việt Nam đặc biệt cao, phần lớn là do người lao động có nhu cầu rút bảo hiểm một lần để đảm bảo an ninh thu nhập khi có các tình huống bất ngờ khác nhau trong suốt vòng đời của họ. Một báo cáo gần đây của ILO⁴ ước tính rằng, đối với phụ nữ, tỷ lệ tham gia BHXH giảm từ 58,5% đối với nhóm tuổi 25-29, xuống còn 30% đối với nhóm tuổi 40-44 (giảm gần 30 điểm phần trăm) và tiếp tục giảm hơn nữa ở lứa tuổi lớn hơn. Đối với nam giới, tỷ lệ ở nhóm trẻ tuổi thấp hơn đáng kể so với phụ nữ (gần 40% đối với nhóm 25-29), giảm xuống trên 20% đối với nhóm 40-44 (giảm gần 20 điểm phần trăm). Tốc độ giảm tỷ lệ bao phủ chậm hơn này dẫn đến tỷ lệ nam giới trên 50 tuổi tham gia BHXH lớn hơn. Nhìn chung, những con số này cho thấy, đối với Việt Nam, việc tăng tỷ lệ bao phủ BHXH đòi hỏi phải có trọng tâm kép, vì nó phải tập trung không chỉ vào cách thức thu hút lao động mới tham gia BHXH mà còn phải làm sao để sau khi tham gia, người lao động không rời bỏ hệ thống BHXH.

Từ quan điểm tài chính, mặc dù các khoản chi trả bảo hiểm một lần không nhất thiết có nghĩa là chi tiêu của hệ thống hưu trí đóng góp gia tăng (vì giá trị hiện tại của các khoản này có xu hướng thấp hơn giá trị hiện tại ròng của các khoản trợ cấp hưu trí nếu họ vẫn ở trong hệ thống và nhận lương hưu hàng tháng sau khi nghỉ hưu), thì các khoản chi trả bảo hiểm một lần vẫn có thể có một số bất lợi. Đặc biệt, việc dự báo số người nhận các khoản chi trả bảo hiểm một lần mỗi năm ở Việt Nam là rất khó, do các điều kiện tiếp cận lỏng lẻo, làm cho ước tính về số lượng người đăng ký tham gia hệ thống mỗi năm không được chính xác, do đó làm giảm độ tin cậy của các ước tính thống kê thực liên quan đến hiệu suất và tính bền vững của hệ thống trong ngắn hạn, trung hạn và dài hạn.

4 ILO (2021), Betina Ramírez López và Camila Arza, Để bảo hiểm xã hội phù hợp với cuộc sống của phụ nữ: Đánh giá tác động giới tại Việt Nam. https://www.ilo.org/hanoi/Whatwedo/Publications/WCMS_833935/lang--vi/index.htm

2. Khung pháp lý

Sự thay đổi của các quy định liên quan đến việc rút bảo hiểm một lần thay cho nhận lương hưu hàng tháng ở Việt Nam có thể được quan sát thấy ở một số văn bản pháp luật qua các năm.

- ▶ **Nghị định 218/CP ban hành ngày 27/12/1961 (Quy định tạm thời chế độ BHXH đối với công nhân viên chức Nhà nước):** việc chi trả BHXH một lần cho những người mất sức lao động. Mức hưởng một lần được xác định bằng một tháng tiền lương cho mỗi năm công tác.
- ▶ **Nghị định 12/CP của Chính phủ về Điều lệ BHXH, ban hành ngày 26/01/1995:** Người lao động nghỉ việc trước khi đủ tuổi hưởng lương hưu hàng tháng thì có thể yêu cầu chi trả bảo hiểm một lần hoặc chờ đủ tuổi hưởng lương hưu hàng tháng. Mức hưởng một lần được xác định bằng một tháng mức lương bình quân của tiền lương tháng mỗi năm đóng BHXH.
- ▶ **Luật BHXH 2006 (13/2006/L-CTN):** có 5 trường hợp người được bảo hiểm có thể yêu cầu nhận BHXH một lần:
 - Đã đủ tuổi nghỉ hưu mà chưa đủ điều kiện hưởng lương hưu;
 - Định cư ở nước ngoài;
 - Suy giảm khả năng lao động từ 61% trở lên và đã đóng BHXH chưa đủ 20 năm;
 - Đã ngừng đóng BHXH từ đủ một năm trở lên và chưa đủ 20 năm đóng BHXH;
 - Quân nhân đã xuất ngũ, nghỉ việc mà chưa đủ điều kiện hưởng lương hưu.

Mức hưởng một lần tăng từ 1 tháng lên 1,5 tháng thu nhập bình quân đóng bảo hiểm cho một năm đóng BHXH. Bảo hiểm tự nguyện mới được giới thiệu bao gồm một điều khoản hơi khác về chi trả bảo hiểm một lần.

- ▶ **Luật BHXH 2014:** bổ sung bệnh hiểm nghèo vào danh mục được hưởng BHXH một lần và bỏ trường hợp được hưởng một lần sau khi ngừng đóng BHXH đủ 1 năm.
- ▶ **Nghị quyết số 93/2015/QH13:** Sau cuộc biểu tình của công nhân Pou Yuen (công ty giày Đài Loan tại TP.HCM) ngày 26/03/2015⁵, Nghị quyết và tiếp theo là **Nghị định hướng dẫn 115/2015/NĐ-CP** **Luật Bảo hiểm xã hội về BHXH bắt buộc** đưa lại khả năng người tham gia BHXH có thể yêu cầu nhận tiền bảo hiểm một lần sau khi ngừng đóng BHXH đủ một năm.

5 Sau phổ biến Luật Bảo hiểm xã hội sửa đổi (2014) sáng 26/3/2016 tại nhà máy của Công ty TNHH Pou Yuen Việt Nam (Công ty giày dép của Đài Loan tại quận Bình Tân, TP.HCM), khoảng 30 công nhân tắt đèn cản trở 700 công nhân làm việc ngày hôm đó. Trong hai ngày sau, gần 90.000 công nhân đã phản đối quy định tại Điều 60 Luật Bảo hiểm xã hội 2014 (có hiệu lực từ ngày 1-1-2016) về việc không quy định nhận bảo hiểm xã hội một lần trước tuổi nghỉ hưu. Công ty Pou Yuen đã ra thông cáo xác nhận lý do đình công và yêu cầu của người lao động về việc trả lại bảo hiểm xã hội một lần như trước khi có luật năm 2014. Sở lao động thương binh và xã hội, Bảo hiểm xã hội Việt Nam và Tổng Liên đoàn lao động các cấp đã đến đối thoại với người lao động. Công ty Pou Yuen và công đoàn phối hợp kêu gọi công nhân nhanh chóng quay trở lại làm việc.

Ngày 28/3/2016, Bảo hiểm xã hội TP.HCM có công văn gửi Ủy ban nhân dân quận Bình Tân giải thích chủ trương liên quan đến Công ty Pou Yuen. Công văn khẳng định tính pháp lý trong việc hưởng BHXH một lần và BHXH Việt Nam cam kết lắng nghe ý kiến, phản ánh của người lao động, báo cáo cơ quan Trung ương và các cơ quan chức năng xem xét, quyết định đối với yêu cầu của người lao động. Sáng ngày 30/03/2016, Công nhân Pou Yuen đã trở lại làm việc <https://laodong.vn/archived/gan-90000-cong-nhan-dinh-cong-vi-khong-duoc-huong-bhxh-mot-lan-679857.lido>

► **Bảng 1: Tóm tắt quy định về chi trả BHXH một lần ở Việt Nam**

	Nghị định 12/CP năm 1995	Luật BHXH 2006	Luật BHXH 2014	Nghị định 115
Những trường hợp người tham gia BHXH có thể yêu cầu nhận BHXH một lần:				
► Đã đủ tuổi nghỉ hưu mà chưa đủ điều kiện hưởng lương hưu;	✓	✓	✓	✓
► Định cư ở nước ngoài;		✓	✓	✓
► Bị bệnh hiểm nghèo			✓	✓
► Đã ngừng đóng BHXH từ đủ một năm trở lên và chưa đủ hai mươi năm đóng BHXH;	✗	✓	✗	✓
Mức hưởng BHXH một lần = Thu nhập được bảo hiểm hàng tháng của cá nhân x (Số năm bảo hiểm trước 2014 x N + Số năm bảo hiểm từ 2014 x M)				
► N (số năm trước 2014)	1	1,5	1,5	1
► M (số năm từ 2014)			2	2

3. Nhận định vấn đề

Trước khi bắt đầu cân nhắc, thảo luận và hoàn thiện chính sách cụ thể, cần lưu ý rằng phần lớn các trường hợp rút BHXH một lần liên quan trực tiếp hoặc gián tiếp với nhiều thách thức khác nhau. Những vấn đề được tóm tắt ngắn gọn trong bảng dưới đây:

► **Bảng 2: Rút BHXH một lần: thách thức, vấn đề và giải pháp**

Thách thức	Nguyên nhân	Ý tưởng giải pháp
• Thời gian tham gia BHXH ngắn bị gián đoạn. • Thất nghiệp và nằm ngoài thị trường lao động chính thức. • BHXH tự nguyện không áp dụng cho người lao động thất nghiệp hoặc những người làm công việc phi chính thức.	• Không có công việc được bảo hiểm. • Sự không tuân thủ của người lao động. • Bảo hiểm tự nguyện không hấp dẫn.	• Chính thức hoá thị trường lao động (Tăng bao phủ BHXH là cách chính thức hoá công việc); • Ngoài quỹ hưu trí và tử tuất, bảo hiểm thất nghiệp nên cung cấp hỗ trợ trong độ tuổi lao động. • Làm cho bảo hiểm tự nguyện hấp dẫn hơn: hỗ trợ đóng góp, các chế độ ngắn hạn, truyền thông tốt hơn.
• Điều kiện làm việc khó khăn trong các khu công nghiệp và khu chế xuất. • Các công việc chất lượng thấp đòi hỏi có thể lực. • Nhà tuyển dụng ưu tiên lao động trẻ. • Lao động lớn tuổi khó trụ lại thị trường lao động chính thức.	• Phát triển kinh tế thấp. • Phân biệt tuổi tác. • Thiếu các quy định về an toàn vệ sinh lao động.	• Nâng cao năng suất lao động. • Cải thiện khả năng tìm việc của người lao động. • Hỗ trợ từ các tổ chức của người lao động.
• Lương thấp. • Chi phí sinh hoạt cao (nhà ở, y tế, học hành). • Ít ưu tiên cho kế hoạch tuổi già.	• Mức lương thực thấp do chất lượng việc làm thấp. • Lương thấp so với chi phí sinh hoạt cao. • Thu nhập tính bảo hiểm thấp do khai báo thấp hơn mức lương thực hưởng.	• Cải thiện nguồn cung việc làm. • Nâng cao khả năng có việc làm của người lao động. • Cải thiện các dịch vụ công (hỗ trợ tìm kiếm việc làm, nhà ở, giáo dục, dịch vụ y tế). • Thực thi và khuyến khích sự tuân thủ.

Thách thức	Nguyên nhân	Ý tưởng giải pháp
- Lao động di cư từ nông thôn vào làm việc trong khu công nghiệp có chỗ ở ổn định. - Tiết kiệm tiền lương và tiền đóng BHXH để có vốn làm ăn khi về quê.	- Thiếu nhà ở và trường học với chi phí phải chăng. - Thiếu sự hỗ trợ từ mạng lưới gia đình. - Dịch vụ công không được thiết kế cho người lao động di động (ví dụ: bảo hiểm y tế được liên kết với địa chỉ thường trú). - Các sáng kiến của doanh nghiệp siêu nhỏ không thể dễ dàng tìm được nguồn tài trợ. - Lao động di cư về nước không nhận được sự hỗ trợ cần thiết.	- Mở rộng phạm vi BHXH đối với nhiều lĩnh vực và mối quan hệ việc làm. - Điều kiện hưởng lương hưu linh hoạt hơn. - Cải thiện tiếp cận tín dụng cho các doanh nghiệp vừa, nhỏ và vi mô
Nhiều người lao động không trông chờ có đủ 20 năm đóng BHXH để đủ điều kiện hưởng lương hưu.	- Yêu cầu 20 năm đóng góp BHXH là quá khó để đáp ứng trong tình hình thị trường lao động hiện nay. - Người lao động chưa thực sự coi lương hưu là một lợi thế.	- Giảm thời gian đóng góp cần thiết để hưởng lương hưu (ít nhất là 15 năm). - Điều kiện hưởng lương hưu gắn với thời gian tham gia BHXH, và công thức tính lương hưu chú ý đến những người có thời gian đóng BHXH ngắn. - Chương trình hưu trí cho toàn dân. - Khai thác các nguồn tài chính khác (ví dụ ngân sách nhà nước).
- Lựa chọn: (1) nhận trợ cấp BHXH một lần và dừng tham gia BHXH; và (2) bảo lưu thời gian đóng bảo hiểm trong quá khứ và không đủ điều kiện để hưởng lương hưu.	- Hai lựa chọn với những bất lợi lớn: (1) Dừng tham gia BHXH lại tạo xu hướng không tiếp tục làm các công việc có thể được bảo hiểm; và (2) Số tiền nhận bảo hiểm một lần ít hơn giá trị hiện tại của khoản lương hưu đã mất.	- Có nhiều lựa chọn linh hoạt hơn với các chính sách khuyến khích thúc đẩy quyền hưởng lương hưu. - Duy trì liên kết BHXH bằng cách cho phép rút một phần các khoản đóng góp (ví dụ: chỉ phần đóng của người lao động). - Cho phép người lao động trả lại khoản tiền đã rút (thông qua một loạt các khoản đóng hoặc khấu trừ từ lương hưu). - Chuyển một phần lương hưu (ví dụ: 25%) cho các trường hợp đặc biệt (chi phí y tế quan trọng, mua nhà, đào tạo...).

Xét tính đa chiều của các vấn đề khiến người lao động thường xuyên rút BHXH một lần ở Việt Nam, có thể thấy rõ là không thể giải quyết triệt để vấn đề với những biện pháp hay thay đổi chính sách đơn lẻ. Thay vào đó, một gói các chính sách nhất quán và toàn diện có thể giải quyết các thách thức khác nhau, giúp đảm bảo an ninh thu nhập của người lao động trong dài hạn mà không ảnh hưởng nghiêm trọng đến mức sống của họ trong ngắn hạn. Một số thay đổi chính sách quan trọng của gói chính sách này sẽ được thảo luận ở phần 5.

4. Phân tích số liệu

Chi trả BHXH một lần ở Việt Nam chủ yếu được thực hiện trước khi nghỉ hưu, có thể gây nguy hiểm đáng kể đối với hệ thống BHXH với chức năng đảm bảo an ninh thu nhập tuổi già, như đã thảo luận ở trên. Đồng thời, việc này cũng không phù hợp với Tiêu chuẩn Lao động Quốc tế, cụ thể là Công ước 102 của ILO.

Các nhà hoạch định chính sách ở Việt Nam nhận thức sâu sắc về những vấn đề này và đã nỗ lực hạn chế tình trạng rút BHXH một lần. Tuy nhiên, những nỗ lực như vậy đã vấp phải sự phản đối mạnh mẽ từ người lao động. Để hiểu được những phản ứng như vậy, trước tiên chúng ta cần hiểu nhu cầu của người lao động và việc sử dụng khoản tiền này. Phần này sẽ tập trung nghiên cứu hồ sơ của những người lao động nhận BHXH một lần và phân tích xem vấn đề này có liên quan như thế nào đến cấu trúc và những thiếu sót của hệ thống BHXH hiện tại.

■ ■ Việc nhận BHXH một lần ở Việt Nam hầu hết được thực hiện trước khi nghỉ hưu.

Hiện nay, ở Việt Nam có 4 trường hợp người được bảo hiểm có thể yêu cầu rút một lần số tiền đã đóng BHXH của mình và của người sử dụng lao động từ trước đến nay:

- (1) đến tuổi nghỉ hưu mà chưa đủ điều kiện hưởng lương hưu;
- (2) đã ngừng đóng BHXH từ đủ một năm trở lên và chưa đủ 20 năm đóng BHXH;
- (3) định cư ở nước ngoài; và
- (4) mắc bệnh hiểm nghèo.

Trong số này, tình huống (2) (chi trả một lần cho việc ngừng đóng) là một trường hợp hiếm thấy ở các quốc gia khác vì nó cho phép người lao động được bảo hiểm rời khỏi hệ thống và rút các khoản mà họ (và người sử dụng lao động) đã đóng vào bất kỳ thời điểm nào trong sự nghiệp của họ.

Bảng 3 dưới đây cho thấy loại hình chi trả bảo hiểm một lần này chiếm phần lớn trong tất cả các khoản rút tiền một lần ở Việt Nam. Hơn nữa, tỷ trọng còn tăng ở giai đoạn 2016-2019 so với giai đoạn 2013-2016 lần lượt từ 82% lên 93%. Số người tham gia bảo hiểm nhận bảo hiểm một lần khi nghỉ hưu do không đủ điều kiện hưởng lương hưu ít hơn nhiều so với số người nhận trước khi nghỉ hưu và có xu hướng giảm dần.

► **Bảng 3: Các loại nhận bảo hiểm một lần ở Việt Nam, 2013-2019**

Các loại chi trả bảo hiểm một lần	2013-2016 (số người)	2016-2019 (số người)
Nghỉ hưu không có lương hưu	20.491	46.060
Chết không phải do công việc	131.343	80.443
Dừng đóng (một năm chờ đợi)	1.871.618	2.295.778
Lý do khác*	250.534	59.535
Tổng các khoản chi trả một lần	2.273.986	2.481.816
Chi trả bảo hiểm một lần do ngừng đóng khi bắt đầu hưởng lương hưu	82%	93%

* Các con số dưới đây thể hiện tổng số lần rút tiền một lần trong toàn bộ khoảng thời gian

Nguồn: Ước tính của ILO dựa trên số liệu của BHXHVN

Điều này cho thấy kết quả nổi bật là cứ 100 lao động rút BHXH một lần thì có 93 người là rút trong trường hợp sau 1 năm ngừng đóng.

Thứ hai, số liệu cho thấy sự khác biệt đáng kể về xu hướng hưởng BHXH một lần giữa khu vực tư nhân và khu vực công, như có thể thấy trong bảng 4 dưới đây:

► **Bảng 4: Nhận BHXH một lần, khu vực công và khu vực tư nhân, 2016-2019**

Các loại chi trả bảo hiểm một lần	Khu vực tư nhân (số người)	Khu vực công (số người)
Nghỉ hưu không có lương hưu	35.628	10.432
Chết không liên quan đến công việc	29.418	51.025
Dừng đóng (chờ đợi một năm)	2.161.396	134.382
Các lý do khác*	34.977	24.558
Tổng chi trả trợ cấp một lần	2.261.419	220.397

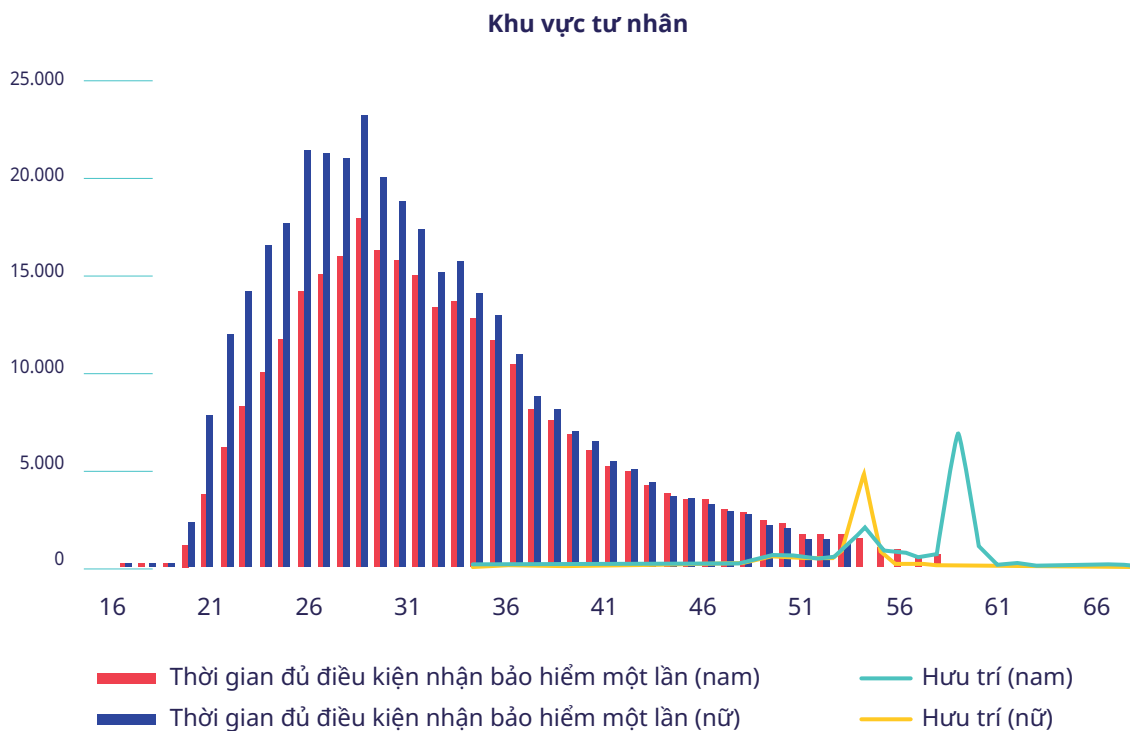
Nguồn: Ước tính ILO dựa trên số liệu của BHXH Việt Nam

Hầu hết các khoản chi trả trợ cấp một lần do ngừng đóng là của người lao động trong khu vực tư nhân. Trong khu vực công, chi trả bảo hiểm một lần do ngừng đóng ít phổ biến hơn, do việc làm ổn định hơn.

► An ninh thu nhập không đảm bảo khi mất việc làm là động lực chính của việc rút BHXH một lần.

Số liệu cũng cho thấy rút BHXH một lần do ngừng đóng rất phổ biến ở người trẻ tuổi và phụ nữ. Thực tế, hình 1 dưới đây cho thấy hầu hết các khoản chi trả BHXH một lần được ghi nhận ở người trẻ tuổi tham gia bảo hiểm và ở phụ nữ phổ biến hơn.

► **Hình 1. Số lượng lương hưu hưu trí mới và chi trả BHXH một lần do dừng đóng theo giới, độ tuổi (năm), Việt Nam, 2019**

Nguồn: Ước tính của ILO dựa trên số liệu của BHXH Việt Nam

Hình 1 cho thấy hầu hết những người chọn nhận BHXH một lần đều ở độ tuổi từ 20 đến 39. Việc nhận BHXH một lần sớm này là điều có thể dự tính, bởi vì chính những người trẻ thường ít nghĩ về nhu cầu lương hưu ở tuổi già. Hệ thống BHXH bắt buộc được thiết lập chính là để tránh những dự tính ngắn hạn và khuyến khích người lao động đóng góp trước mà không đợi đến khi già vì lúc đó có thể đã quá muộn để đảm bảo lương hưu. Mặt khác, nếu người lao động gặp khó khăn trong việc đóng đủ thời gian để đủ điều kiện nhận lương hưu, thì họ có lại càng có động cơ rút BHXH một lần khi dừng đóng.

Một yếu tố quan trọng khác được nêu bật trong Hình 1 là sự khác biệt đáng kể về giới tính khi rút BHXH một lần. Vào năm 2019, khoảng 69% các khoản thanh toán bảo hiểm một lần do dừng đóng là cho phụ nữ trước 35 tuổi.

► Phụ nữ thường thích nhận BHXH một lần hơn là do cách nhìn nhận của họ⁶ về thị trường lao động và do họ chịu gánh nặng chăm sóc lớn hơn.

Việc rút BHXH một lần có liên quan đặc biệt đến việc sinh con. Trên thực tế, nhiều phụ nữ được phỏng vấn trong một nghiên cứu gần đây của ILO/Hội Liên hiệp phụ nữ (LHPN) Việt Nam⁷ nói rằng họ cần có những khoản tiền trợ cấp ngắn hạn để trang trải các chi phí liên quan đến việc sinh và nuôi con.

Đánh giá tác động của việc nhận bảo hiểm một lần so với việc trả dần lương hưu dựa trên thu nhập cả đời của người lao động là chìa khóa để hiểu được mức độ của những bất cập liên quan đến việc rút BHXH một lần. Bảng 5 dưới đây đưa ra sáu ví dụ về người lao động, với ba mức lương xác định (Thấp, Trung bình và Cao) và hai thời kỳ đóng góp (Trẻ và Già).

► **Bảng 5: Hồ sơ người lao động**

Lương (ở tuổi 30 hoặc 50)	Thời gian đóng	
	30 đến 34 tuổi (Trẻ)	50 đến 54 tuổi (Già)
2 600 000 (Thấp)	Trẻ - Thấp	Già - Thấp
4 550 000 (Trung bình)	Trẻ - Trung bình	Già - Trung bình
9 100 000 (Cao)	Trẻ - Cao	Già - Cao

Nguồn: Ước tính của ILO

⁶ Điều này khiến họ ít có khả năng tích lũy đủ số năm đóng góp để được hưởng lương hưu.

⁷ ILO (2021), Betina Ramírez López và Camila Arza, Để bảo hiểm xã hội phù hợp với cuộc sống của phụ nữ: Đánh giá tác động giới tại Việt Nam. https://www.ilo.org/hanoi/Whatwedo/Publications/WCMS_833935/lang--vi/index.htm

Các ước tính về số tiền thanh toán bảo hiểm một lần và giá trị lương hưu dựa trên các giả định sau:

- ▶ Thu nhập được giả định tăng 4% mỗi năm.
- ▶ Mức tăng lạm phát (được sử dụng để xác định thu nhập trung bình và xác định lương hưu) được giả định bằng 2% mỗi năm.
- ▶ Tỷ suất lợi nhuận trên vốn đầu tư được giả định là 5%.

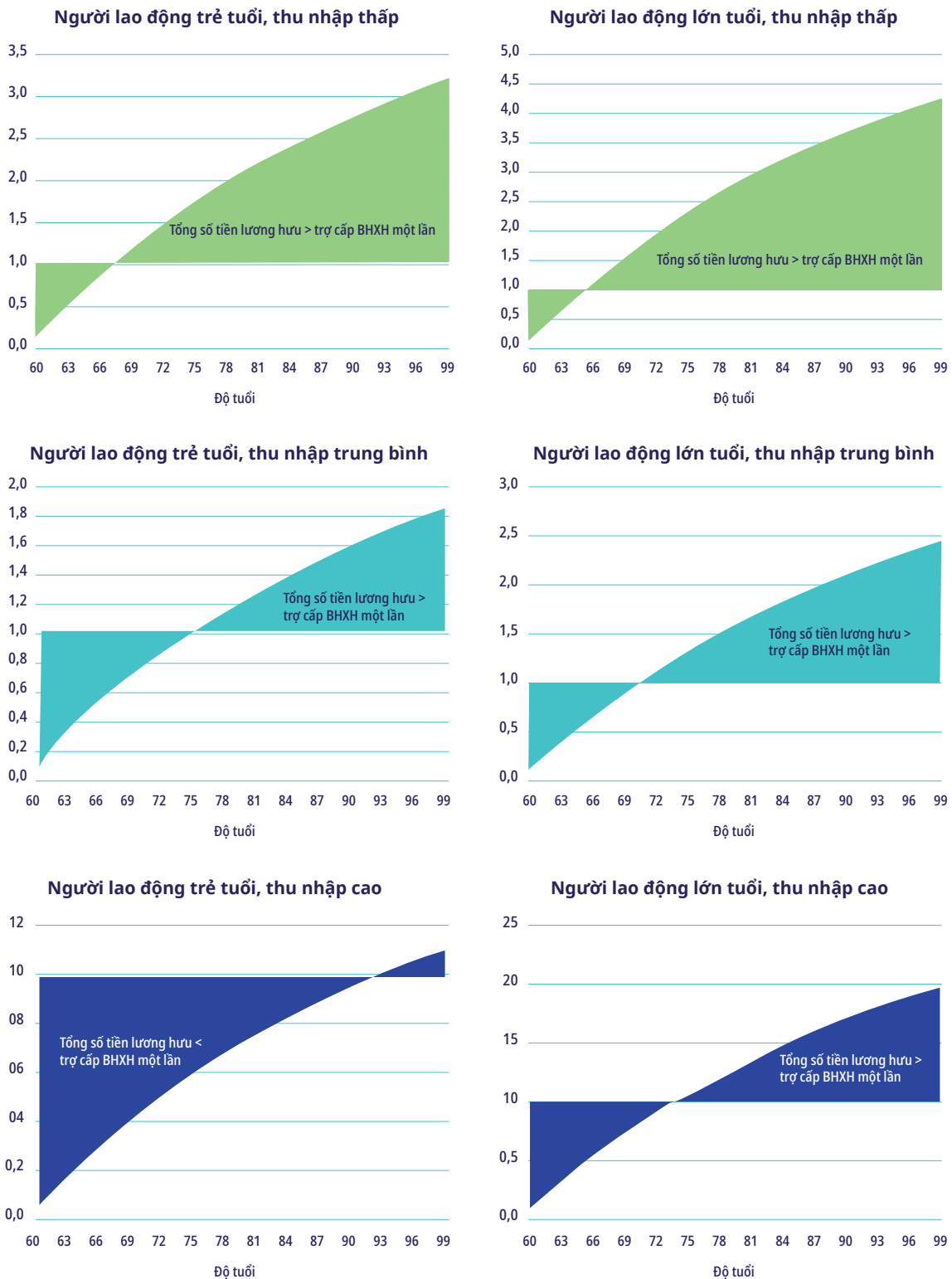
Sáu cá nhân đại diện tương ứng với các kết hợp khác nhau của hai chiều (lương và tuổi) được giả định là đóng góp trong 5 năm rồi dừng lại.

Theo kịch bản nhận chi trả bảo hiểm một lần, sáu người được cho là sẽ nhận bảo hiểm một lần từ chương trình BHXH một năm sau khi chấm dứt hợp đồng và rồi mang tiền đi đầu tư.

Theo kịch bản nhận lương hưu, sáu người được hưởng lương hưu từ 60 tuổi dựa trên thời gian đóng góp 5 năm với tỷ lệ tích lũy bằng 1,5% và lương hưu tối thiểu chia theo tỷ lệ (có đủ lương hưu tối thiểu sau 20 năm đóng góp).

Ở một độ tuổi nhất định mà một cá nhân vẫn còn sống, tính toán tỷ lệ giá trị tích lũy của tất cả số tiền lương hưu nhận được so với giá trị đầu tư của tổng số tiền một lần. Tỷ lệ nhỏ hơn 1 có nghĩa là tổng số lương hưu nhận được có giá trị thấp hơn số tiền nhận bảo hiểm một lần trong khi tỷ lệ lớn hơn 1 có nghĩa là tổng số lương hưu nhận được có giá trị cao hơn. Hình 2 cho thấy sự tiến triển của tỷ lệ đó theo độ tuổi mà cá nhân vẫn còn sống, đối với mỗi một trong sáu người lao động.

► **Hình 2: Tỷ lệ giá trị tích lũy của các khoản hưu đã nhận so với giá trị đầu tư của số tiền nhận bảo hiểm một lần**

Các số liệu trên cho thấy mức độ hấp dẫn của khoản tiền nhận bảo hiểm một lần tăng theo quy mô thu nhập và giảm theo độ tuổi.

■ ■ Giá trị tích lũy của các khoản chi trả bảo hiểm một lần sẽ không đủ để bảo vệ đầy đủ cho hầu hết người lao động và các tình huống xảy ra.

Nhìn từ một góc độ khác, ví dụ như trong trường hợp của Quỹ tiết kiệm nhân viên ở Malaysia (EPF), một cuộc khảo sát gần đây được thực hiện cho thấy hơn 70% thành viên của quỹ sẽ tiêu hết số tiền tiết kiệm EPF trong vòng ba năm kể từ khi rút tiền một lần khi về hưu ở tuổi 55. Kết quả là những người này sẽ phải trông chờ vào quỹ hưu trí trợ cấp xã hội dành cho người nghèo của Chính phủ. Đây rõ ràng là một kết cục không tốt cho cả người lao động và Nhà nước. Ai là người chịu chi phí đó cuối cùng? Chắc chắn là người lao động nhưng tất cả xã hội cũng sẽ có trách nhiệm khi cần phải chi cho các chương trình hưu trí xã hội có thẩm tra gia cảnh sau này, và tất cả những người nộp thuế.

Tóm lại, xem xét các mô hình ở trên cho thấy những yêu cầu hưởng BHXH một lần phần lớn là để đảm bảo công việc và giải quyết gánh nặng chăm sóc của các nhóm người lao động khác nhau. Đồng thời, rõ ràng là trong hầu hết các trường hợp, việc nhận BHXH một lần sẽ ảnh hưởng tiêu cực đến an ninh thu nhập tuổi già của người lao động, vốn là mục tiêu chính của bất kỳ hệ thống hưu trí nào. Những kết quả này có thể giúp hiểu rõ hơn về chính sách nào sẽ phải thực hiện để giải quyết những vấn đề này.

5. Kết luận

Rút tiền BHXH một lần là một đặc điểm trong hệ thống an sinh xã hội của một số quốc gia trên thế giới, trong đó có Việt Nam. Mục tiêu chính của những hệ thống này là cho người tham gia hệ thống an sinh xã hội nhận khoản tiết kiệm của họ trước khi đến hạn nhận lương hưu. Điều này có nhiều lý do, có thể các cá nhân cảm thấy họ quản lý tốt hơn là để chính phủ quản lý khoản tiết kiệm hưu trí của họ, hay vì họ có nhu cầu cấp thiết về các khoản phải thanh toán (ví dụ để giảm thiểu rủi ro trong cuộc sống làm việc của họ như thất nghiệp hoặc thai sản), hoặc các lý do khác.

Tuy nhiên, như đã trình bày trong bản Tóm tắt kỹ thuật, công cụ này có những nhược điểm đáng kể, một mặt có thể làm giảm thu nhập của các cá nhân khi nghỉ hưu, mặt khác cũng gây rủi ro cho tính bền vững của cả hệ thống khi việc sử dụng chính sách này lan rộng.

Trước đây, khi các nhà hoạch định chính sách ở Việt Nam cố gắng hạn chế khả năng rút bảo hiểm một lần, đặc biệt là giai đoạn đầu đi làm của người lao động, họ đã vấp phải sự phản đối ngay lập tức.

►► Việc người lao động rút BHXH một lần liên quan chặt chẽ tới mức độ bấp bênh về thu nhập. Hai vấn đề đặc biệt trong cuộc sống dẫn đến việc nhận BHXH một lần là: mất việc làm và sinh con.

Do đó, không có gì ngạc nhiên khi trước đây người lao động phản đối kịch liệt việc hạn chế nhận BHXH một lần, vì họ rất cần các khoản tiền này để đảm bảo an ninh thu nhập và khả năng chi trả ở một số thời điểm khó khăn nhất trong cuộc đời làm việc của họ.

Vấn đề quan trọng đầu tiên cần rút ra là: **người lao động Việt Nam rút BHXH một lần để đảm bảo an ninh thu nhập ở các giai đoạn khác nhau trong sự nghiệp của họ.** Đây là một nhận thức rất quan trọng, vì mục tiêu chính của BHXH là đảm bảo an toàn thu nhập cho người lao động trong suốt vòng đời và khi họ gặp phải một số tình huống bất ngờ.

►► Người lao động ở Việt Nam sử dụng các khoản chi trả BHXH một lần để thay thế các tính năng mà hệ thống BHXH không có hoặc không đủ mạnh.

Vì vậy, thay vì tập trung thảo luận các biện pháp chính sách hạn chế người lao động rút tiền BHXH một lần, một câu hỏi quan trọng đối với các nhà hoạch định chính sách là:

►► Làm thế nào để tăng cường hệ thống BHXH khiến cho người lao động không có nhu cầu rút BHXH một lần nữa, nhờ đó an ninh thu nhập khi về già của họ được đảm bảo?

Ở Việt Nam, phần lớn các trường hợp rút BHXH một lần là để đối phó với tình trạng thiếu hụt thu nhập ngắn hạn, kết hợp với những suy nghĩ ngắn hạn cổ hủ của người lao động, dẫn đến một số lượng lớn người lao động hàng năm rút khỏi BHXH khi ngừng việc.

►► Xây dựng hệ thống BHXH trở nên hấp dẫn hơn đối với người lao động bằng cách tăng cường các chế độ trợ cấp ngắn hạn nên là một ưu tiên.

Có hai chính sách chế độ BHXH ngắn hạn dường như đặc biệt phù hợp để đáp ứng một số nhu cầu mà người lao động hay sử dụng tiền BHXH một lần: đó là đưa vào chế độ trợ cấp trẻ em/gia đình, tăng và mở rộng trợ cấp thất nghiệp.

Loại trợ cấp đầu tiên có thể khái niệm hóa là đưa chế độ trợ cấp trẻ em đa tầng vào hệ thống an sinh xã hội hiện có. Việc thêm vào chế độ trợ cấp như vậy sẽ mang lại hỗ trợ thu nhập ngay lập tức cho hàng triệu gia đình đã có con ở độ tuổi đủ điều kiện, do đó khuyến khích những người lao động trẻ tiếp tục ở lại hệ thống (thay vì rút BHXH một lần) và cũng tham gia đóng góp các chế độ này, trong trường hợp họ chưa tham gia.

►► Cung cấp cho các gia đình một khoản trợ cấp hàng tháng dựa trên số con họ có (cũng như tiếp cận tốt hơn với dịch vụ chăm sóc trẻ mẫu giáo), có thể góp phần làm tăng tỷ lệ tham gia hệ thống BHXH bắt buộc, đồng thời giảm tỷ lệ rời khỏi hệ thống BHXH, và do đó là chính sách có tính đa nhiệm góp phần tăng diện bao phủ BHXH.

Chế độ BHXH thứ hai có thể giúp người lao động giảm nhu cầu rút BHXH một lần đó là trợ cấp thất nghiệp. Vì mất việc làm đối với người lao động trong hầu hết các trường hợp là thách thức lớn nhất đối với an ninh thu nhập của họ, nên việc tiếp cận các khoản trợ cấp thất nghiệp phù hợp là chìa khóa để vượt qua những thách thức đó. Khi không có hoặc không có đủ trợ cấp thất nghiệp, người lao động buộc phải tìm các nguồn thay thế để cân bằng thu nhập và chi tiêu của họ. Người lao động sẽ sử dụng hết tiền tiết kiệm, chuyển sang làm việc phi chính thức và trong trường hợp của Việt Nam, sẽ thực hiện quyền rút BHXH một lần.

► Mở rộng diện bao phủ và tăng mức trợ cấp thất nghiệp ở Việt Nam có thể là một chính sách quan trọng nhằm giảm bớt động cơ rút BHXH một lần của người lao động.

Việc làm này sẽ cho phép người lao động giữ các quyền và lợi ích của họ đối với lương hưu và bảo đảm thu nhập tuổi già. Nhìn chung, điều này cũng có thể giúp giảm tỷ lệ rời khỏi hệ thống BHXH, đây sẽ là một trong những chìa khóa để mở rộng diện bao phủ BHXH ở Việt Nam trong những thập kỷ tới.

Chính sách thụ động này của bảo hiểm thất nghiệp (trợ cấp thất nghiệp) cần được bổ sung bằng các cơ chế, chính sách kích hoạt mạnh mẽ và hiệu quả hơn. Việc tiếp cận tốt hơn với đào tạo nghề, dịch vụ giới thiệu việc làm và tín dụng có thể giúp người lao động tìm được công việc mới phù hợp với năng lực của họ nhanh hơn và do đó giảm nhu cầu rút tiền trợ cấp một lần để đảm bảo thu nhập.⁸

Điều quan trọng phải nói thêm rằng bằng chứng thực nghiệm hiện có cho thấy rằng tăng phúc lợi (chẳng hạn như trợ cấp thất nghiệp hoặc trợ cấp nuôi con) sẽ không có tác động tiêu cực đến nguồn cung lao động, như Nguyen và Tarp (2023) gần đây đã nhấn mạnh trong nghiên cứu về các chương trình trợ cấp tiền mặt của Việt Nam.⁹

Đồng thời, cần tiếp tục thảo luận các phương án để từ từ và giảm dần khả năng tiếp cận các khoản chi trả bảo hiểm một lần của người lao động. Tuy nhiên, thay vì dừng đột ngột quy định chi trả bảo hiểm một lần cho người lao động, điều mà trước đây theo quan điểm xã hội là không khả thi và có thể dẫn đến những hậu quả tiêu cực đáng kể trong ngắn hạn như là số lần rút tiền một lần tăng đột ngột và suy giảm lòng tin vào hệ thống – các cách tiếp cận mới cần xem xét thực hiện các bước nhỏ hơn, kết hợp với các biện pháp khác để tăng cường các chế độ trợ cấp của hệ thống BHXH, có thể phù hợp hơn với nhu cầu của người lao động và do đó có nhiều khả năng được chấp nhận hơn.

8 Mặc dù mức hưởng trợ cấp thất nghiệp cao (60%), nhưng do mức lương làm căn cứ đóng bảo hiểm xã hội có thể thấp hơn, dẫn đến các khoản trợ cấp thất nghiệp vẫn có giá trị thấp khi so sánh với chi phí sinh hoạt (và giá trị thực của thu nhập thực tế của người lao động trước khi mất việc).

9 Cuong Viet Nguyen and Finn Tarp (2023), Cash Transfers and Labor Supply: New Evidence on Impacts and Mechanisms.

►► Việc tăng dần thời gian người lao động phải chờ đợi từ khi chấm dứt đóng BHXH đến khi rút tiền đóng góp có thể góp phần làm giảm động lực rút BHXH một lần của người lao động.

Chẳng hạn, có thể tăng thời gian chờ để được rút BHXH một lần mỗi năm tăng một tháng. Hiện tại thời gian chờ để được rút BHXH một lần là 12 tháng, nếu theo phương pháp trên thì sau 6 năm thời gian chờ sẽ tăng thêm 50%. Người lao động sẽ dễ chấp nhận sự thay đổi như vậy, vì không cảm thấy đó là một cú sốc đáng kể đối với hệ thống và với quyền của họ.

►► Một lựa chọn khác là giảm dần tỷ lệ đóng góp BHXH mà người lao động có thể nhận được từ việc rút BHXH một lần.

Một lần nữa, chìa khóa ở đây là việc lựa chọn tiếp cận dần dần những thay đổi đó, thay vì thay đổi một cách đột ngột. Ví dụ, người ta có thể nghĩ đến một lịch trình mà theo đó, mỗi năm, phần đóng góp mà người lao động có thể nhận được thông qua các khoản thanh toán một lần sẽ giảm dần. Ví dụ, nếu mỗi năm tỷ lệ đóng góp mà người lao động có thể rút giảm đi 10%, thì đây có thể được coi là một thay đổi có thể chấp nhận được vì ngay cả sau 5 năm, người lao động vẫn có thể rút phần lớn (50%) khoản đóng góp của họ trong trường hợp cần thiết. Đồng thời, đây sẽ là một thay đổi quan trọng, tạo động lực hơn nữa cho người lao động tiếp tục tham gia hệ thống BHXH.

Rõ ràng, bằng chứng thực tế và những thách thức mà các nhà hoạch định chính sách phải đối mặt trong quá khứ, cho thấy việc giảm số lượng người lao động nhận BHXH một lần ở Việt Nam sẽ đòi hỏi phải có một gói chính sách toàn diện. Gói chính sách này phải là sự kết hợp các biện pháp nhằm mục đích tăng hỗ trợ mà người lao động nhận được từ BHXH thông qua các chế độ trợ cấp khác, đồng thời giảm dần khả năng tiếp cận các khoản đóng BHXH của họ trước khi nghỉ hưu. Các chi tiết của một gói như vậy phải được thảo luận kỹ lưỡng với người lao động cũng như người sử dụng lao động, để đảm bảo các chính sách đó nhận được sự ủng hộ của họ và sự chấp nhận của xã hội nói chung.

►► Đối thoại xã hội phải luôn là trọng tâm của mọi cuộc thảo luận về chính sách BHXH và việc chi trả BHXH một lần cũng không phải là ngoại lệ.

Giảm số người lao động rút BHXH dưới hình thức thanh toán một lần trong tương lai sẽ là chìa khóa để đảm bảo an ninh thu nhập tuổi già của người lao động cũng như tính bền vững tài chính và khả năng dự đoán của toàn bộ hệ thống hưu trí.

►► Một gói chính sách hiệu quả giải quyết vấn đề rút BHXH một lần ở Việt Nam phải là một gói thúc đẩy an ninh thu nhập tuổi già của người lao động mà không gây ảnh hưởng đến mức sống của họ trong suốt thời gian tham gia.

Tài liệu tham khảo

ILO (2019), Báo cáo kỹ thuật về cải cách An sinh xã hội, chưa xuất bản.

Doan (2020), Báo cáo kỹ thuật về phân tích dữ liệu mở rộng của đánh giá tác động giới, nộp cho Văn phòng ILO Hà Nội, chưa xuất bản.

Betina Ramírez López và Camila Arza (2021), Để BHXH phù hợp với cuộc sống của phụ nữ: Đánh giá tác động giới của Việt Nam.

Cuong Viet Nguyen and Finn Tarp (2023), Cash Transfers and Labor Supply: New Evidence on Impacts and Mechanisms

World Social Protection Report 2014/15: Building economic recovery, inclusive development and social justice International Labour Office – Geneva: ILO, 2014, page 76

Zainal Abidin Mohd. Kassim, FIA, Pension Design and Marketing, The Annuity Malaysia Experience

Olivia S. Mitchell and Elizabeth Kennedy, Lump-sum Pension Payments: Who Are the Winners and Losers?, <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/lump-sum-pension-payments/>

Trump Treasury Backtracks On Lump-Sum Pension Rules Meant To Protect Retirees, <https://www.forbes.com/sites/ashleaebeling/2019/03/07/trump-treasury-backtracks-on-lump-sum-pension-rules-meant-to-protect-retirees/?sh=46fffd6268ed>

Văn phòng ILO tại Việt Nam

 Tòa nhà Xanh Một Liên Hợp Quốc
304 Kim Mã, Ba Đình, Hà Nội

 Tel: +84 24 38 500 100

 Email: hanoi@ilo.org

 www.ilo.org/hanoi

 www.facebook.com/Vietnam.ILO